

ETTEN-LEUR DOET HET GEWOON

Toekomstvisie Etten-Leur

Voorwoord

Sinds de vaststelling van de Toekomstverkenning Etten-Leur in Meervoud en de daaruit voortvloeiende visie 'verder groeiend Etten-Leur' in het jaar 2000, is er veel veranderd. Zonder uitpuittend te willen zijn, verwijs ik hierbij naar de realisatie van het Centrumplan, de realisatie van de Parklaan, de opkomst van sociale media, de kredietcrisis en de daaruit voortvloeiende economische crisis, de stagnatie van de woningmarkt, de veranderende rol van de gemeente op het gebied van de ondersteuning van onze inwoners en grote decentralisatieopgaven vanuit het Rijk naar de gemeente als eerste overheid. De vele veranderingen die het afgelopen decennium hebben plaatsgehad en zich aandienende trends en ontwikkelingen, maken het opstellen van een nieuwe actuele toekomstvisie wenselijk. Deze visie helpt ook bij het maken van keuzes voor in de toekomst uit te voeren taken.

De visie

Voor u ligt de toekomstvisie die is geformuleerd in het kader van het project 'Toekomstverkenning Etten-Leur 2020'. Deze visie geeft een antwoord op de vraag wat voor gemeente Etten-Leur wil zijn in 2020 met een doorkijk naar 2030. De visie geeft richting aan de ambities van Etten-Leur voor de komende jaren en vormt de 'stip op de horizon' die als leidraad dient voor de keuzes die de komende jaren moeten worden gemaakt. Bij een visie behoort uiteraard een aantal relativerende opmerkingen, te weten:

- De visie is interactief tot stand gekomen en zoveel als mogelijk zijn voorziene trends en ontwikkelingen in beeld gebracht. Niemand kan echter in de toekomst kijken. Ontwikkelingen gaan steeds sneller en er zullen in 2020 zeker trends en ontwikkelingen zijn die door geen van de deelnemers aan het interactief proces nu zijn voorzien. Laat staan dat er rekening mee kon worden gehouden. Ter illustratie: wie had vijf jaar geleden voorzien dat de tabletcomputer zijn intrede zou doen en anno 2012 al zo populair zou zijn dat deze de werkwijze van veel mensen fors zou hebben veranderd?
- De visie geeft de ambitie weer, vormt de stip op de horizon en is een hulpmiddel bij integrale beleidsvorming en een bouwsteen voor op te stellen beleidsdocumenten. Het is echter geen juridisch bindend beleidskader waaraan initiatieven van derden moeten voldoen.
- Op weg naar 2020 en 2030 zullen we tegen dilemma's oplopen. Dat zijn de momenten waarop de gemeente en haar partners een keuze moeten maken hoe om te gaan met de situatie. Deze visie biedt een houvast, een richting, waaraan de beslissers zich kunnen spiegelen bij de overwegingen om tot de juiste keuzes en besluiten te komen. Enkele dilemma's zijn ter illustratie bij de visie opgenomen.
- De visie is niet financieel doorgerekend. Of alle noodzakelijke gemeentelijke investeringen in het kader van het realiseren van de visie gedaan kunnen worden, moet dan ook worden bezien in het kader van de jaarlijkse begrotingscyclus. Ook investeringen van andere partners, die noodzakelijk zijn om de visie te realiseren, moeten nog getoetst worden op haalbaarheid.

Het proces

Het proces om tot de visie te komen, is op 6 oktober 2011 gestart met het vaststellen door de gemeenteraad van een opdracht waarin het proces is beschreven om een toekomstverkenning uit te voeren en tot een toekomstvisie te komen. Dit proces is gestart met de 'week van de toekomst' begin november 2011. In het kader van deze week zijn

gesprekken gevoerd met inwoners, stakeholders en de ambtelijke organisatie. Ook is informatie verzameld op basis van een discussie op facebook. Vervolgens is medio november 2011 een digitaal burgerpanel gehouden. Alle verzamelde informatie bood inzicht in relevante trends en ontwikkelingen en de uitdagingen waarvoor Etten-Leur zich gesteld ziet.

Aan de hand van voornoemde informatie zijn drie varianten (mogelijke toekomstbeelden) voor Etten-Leur ontwikkeld. Enerzijds geven de varianten zicht op mogelijke toekomsten voor Etten-Leur en de consequenties van elke mogelijke toekomst. Anderzijds vormen deze varianten inspiratie voor het formuleren van een actuele visie. Begin 2012 hebben de raads- en burgerleden een telefonische enquête gehouden onder een aselechte groep inwoners. Deze enquête geeft een representatief beeld van de voorkeuren van inwoners bij de te maken keuzen in het kader van de toekomstvisie. De enquête vormt daardoor een belangrijk fundament voor de toekomstvisie.

Op basis van alle input die tot medio januari 2012 is verzameld, is de bijgevoegde toekomstvisie geschreven. Deze visie beschrijft wat voor gemeente Etten-Leur in 2020 met een doorkijk naar 2030 wil zijn. De visie is medio februari 2012 besproken met stakeholders. Op basis van deze bespreking is een aantal aanscherpingen en verduidelijkingen in de conceptvisie aangebracht. In het overleg met de stakeholders is onderschreven dat de visie de basis vormt voor het intensiveren van de samenwerking tussen onze inwoners, ondernemers, onderwijs, (maatschappelijke) organisaties en overheid (de vijf O's). Vanuit deze visie zullen dan ook samen met onze partners activiteiten worden opgepakt, die bijdragen aan de realisatie daarvan. Op 20 maart 2012 is de toekomstvisie vastgesteld door de gemeenteraad.

Uiteraard is het gemeentebestuur iedereen die een bijdrage aan de toekomstverkenning en de toekomstvisie heeft geleverd zeer erkentelijk voor de inbreng. Het gemeentebestuur spreekt ook de hoop uit dat onze inwoners, ondernemers, onderwijs en maatschappelijke organisaties de ambitie van de visie onderschrijven en samen met de gemeente de activiteiten op willen pakken die nodig zijn om deze visie te realiseren. Initiatieven van anderen daarbij juichen wij toe. Waar nodig nemen we onze eigen verantwoordelijkheid vanuit onze rol als overheid.

Mevrouw H. van Rijnbach-de Groot,

Burgemeester.

Leeswijzer

In dit document vindt u de toekomstvisie van Etten-Leur. Hierin staat wat voor gemeente Etten-Leur in 2020 wil zijn. Hierbij wordt tevens een doorkijk gemaakt naar 2030. De toekomstvisie vormt het eindresultaat van de toekomstverkenning die tussen oktober 2011 en januari 2012 is uitgevoerd.

De visie is op interactieve wijze tot stand gekomen. De informatie die uit dit interactieve proces naar voren is gekomen is samengevat in een aantal bijlagen. In deze bijlagen kunt u de onderbouwing vinden voor de in de visie gemaakte keuzen. Er is een analyse gemaakt van relevante beleidsdocumenten, die zijn weergegeven in bijlage 1. In bijlage 2 zijn trends en ontwikkelingen geschetst. De bijlagen 3 en 4 geven een beschrijving van Etten-Leur anno 2012. Bijlage 5 geeft de in het kader van het proces ontwikkelde varianten weer. Bijlage 6 laat de resultaten van de telefonische enquête zien. In bijlage 7 staan de resultaten van het burgerpanel weergegeven. Bijlage 8 geeft een weergave van benchmarkgegevens uit 'waar staat je gemeente' waarin de cijfers van de gemeente in 2011 onder de titel 'Blik van burgers' vergeleken worden met het gemiddelde alle gemeente in Nederland, het gemiddelde van gemeenten van vergelijkbare grootte en het gemiddelde van alle gemeenten in Noord-Brabant.

De lezer die alleen kennis wil nemen van de visie kan zich beperken tot het lezen van de nu volgende visie. Deze toekomstvisie is geschreven door ons te verplaatsen naar wat in 2030 is bereikt en welke inspanningen door wie geleverd zijn om die visie (zo veel als mogelijk) werkelijkheid te laten worden. De lezer die ook kennis wil nemen van de informatie die aan de visie ten grondslag ligt en als nadere onderbouwing voor de visie dient, wordt geadviseerd ook de bijlagen door te nemen.

Blik in de toekomst: Etten-Leur in 2030

Etten-Leur heeft het gewoon gedaan!

Net als in 2011 is 92% van onze inwoners in 2030 nog steeds tevreden met Etten-Leur. Daar zijn we met z'n allen trots op en daar hebben we ons allemaal fors voor ingespannen! De lat lag hoog, maar Etten-Leur heeft lef getoond. We zijn er in geslaagd om het dorpse karakter met de stedelijke voorzieningen te behouden. Dit ging echter allerm minst vanzelf. Er was een forse inspanning van alle partners nodig om samen de kwaliteiten van het woon-, werk-, leef- en recreatieklimaat telkens aan te passen aan de veranderende eisen die de samenleving hieraan stelde. We hebben gebruik gemaakt van de (technische) ontwikkelingen die steeds meer mogelijk maakten. Etten-Leur is er als gemeenschap in geslaagd om de samenwerking met onze inwoners, onderwijsinstellingen, ondernemers, (maatschappelijke) organisaties en overheid (de 5 O's) te vinden. Met succes werken we samen permanent aan een omgeving waarin het goed wonen, werken, leven en recreëren is. De regionale positie van Etten-Leur op het gebied van wonen, werken en voorzieningen is behouden en zelfs versterkt.

De gemeentelijke organisatie heeft op een ondernemende, flexibele, klantgerichte en innovatieve wijze ingespeeld op de ontwikkelingen. De samenwerking met de 5 O's is geïntensiveerd. Excellente dienstverlening is vanzelfsprekend. De rol van de overheid is sterk veranderd. Inwoners en bedrijven nemen meer verantwoordelijkheid en regelen meer dingen zelf. Door dit alles is de gemeente erin geslaagd om, ondanks teruglopende (rijks)middelen, het voorzieningenniveau en de leefbaarheid op peil te houden.

Essentiële uitgangspunten: waar gaat het over?

Het gaat over mensen!

De wensen en behoeften van onze inwoners staan centraal. We luisteren naar de wensen van de mensen en zetten actief in op het (nog) beter leren kennen van hun behoeftes. De gemeente creëert maximale ruimte zodat inwoners hun eigen behoefte en wensen zelf kunnen realiseren. Zij willen zelf de regie voeren over de invulling van hun eigen leven en de keuzes die zij daarin maken. Mensen zijn zelfredzaam en willen die ruimte ook hebben. Bij degene die niet volledig zelfredzaam is, zet de gemeente eerst in op het versterken van de eigen kracht. Daar waar dit niet voldoende is, zorgt de gemeente voor extra ondersteuning.

Het gaat over samenwerking!

Slimme verbanden tussen diverse partners zijn tot stand gekomen. De 5 O's hebben, ieder vanuit de eigen kracht, deze samenwerking gezocht en versterkt. Deze samenwerking werd gezien als een logisch vervolg op de samenwerking die in het eerste decennium van de 21^e eeuw vorm heeft gekregen. De samenwerking was toen een noodzakelijke voorwaarde om de maatschappelijke opgaven op een betaalbare wijze te realiseren. Bindend besturen was het motto. Het gaat hierbij om sturen op verantwoordelijkheden die ieder in de samenleving heeft, en de regie voeren als dat nodig is. Dit leidde ertoe dat onze partners meewerkten aan de realisatie van deze visie. Allerlei partijen in de Etten-Leurse samenleving en in de regio hebben daar waar mogelijk aansluiting gezocht bij elkaars ambities. Dit is zeer succesvol gebleken. Ook onze inwoners hebben fors bijgedragen aan de ontwikkeling van de lokale gemeenschap.

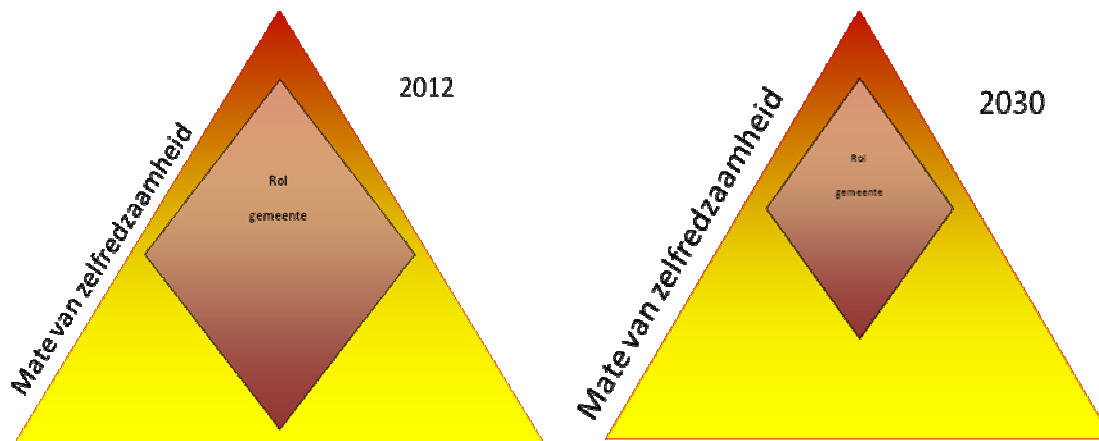
Intergemeentelijke samenwerking is gezocht om taken effectiever of efficiënter op regionale schaal uit te voeren. Essentieel uitgangspunt was dat hiermee onze inwoners beter bediend konden worden. Voor die opgaven waar samenwerking tussen de negentien gemeenten in de regio West-Brabant noodzakelijk was, is daartoe ook besloten. Daar waar een kleiner schaalniveau voldoende was, is de samenwerking in (sub)regionale allianties vormgegeven. Voorbeelden daarvan zijn de vergaande samenwerking op het gebied van de economie, de volkshuisvesting, de gemeentelijke bedrijfsvoering en de wijze waarop vorm is gegeven aan gedecentraliseerde rijkstaken, zoals jeugdzorg, AWBZ en de Wet Werken naar Vermogen.

Het gaat om balans!

Etten-Leur staat een duurzame ontwikkeling voor. Inspiratie daarvoor heeft de gemeente gevonden in de driehoek 'Planeet – Persoon – Profijt', die wereldwijd als belangrijke voorwaarde bij ontwikkeling wordt gezien. Het komt neer op balans tussen het bevorderen van de veerkracht en kwaliteit van de natuur (Planeet), van het lichamelijke en geestelijke welzijn van de inwoners (Personen) en een gezonde economische ontwikkeling (Profijt). De verbetering van het ene is in Etten-Leur niet ten koste gegaan van het andere. De ontwikkeling van Etten-Leur is dusdanig in balans en daardoor houdbaar gebleken. Er is geen sprake van afwenteling in de tijd (toekomstige generaties) of ruimte (andere locaties binnen de gemeente of omliggende locaties/regio's). Ook de Strategische Agenda West-Brabant is overigens van dit integrale principe uitgegaan bij de benadering van maatschappelijke vraagstukken. In lijn met de regionale uitgangspunten is een duurzame regio West-Brabant gerealiseerd.

Het gaat om andere rollen!

De rol van de overheid, en dus ook van de gemeente Etten-Leur, is na 2012 sterk veranderd. Er is een andere verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen onze inwoners, gemeente, professionele instellingen en maatschappelijke organisaties tot stand gekomen. De taak van de gemeente is het garanderen van bepaalde basisvoorzieningen en een vangnet zijn voor diegenen die dat nodig hebben. Daarnaast is de gemeente daar waar nodig een proactieve verbinder geweest tussen de 5 O's. Gelijkwaardigheid, verantwoordelijkheid en vertrouwen binnen vooraf overeengekomen kaders zijn daarbij de belangrijkste uitgangspunten geweest. De zorg van mensen voor zichzelf, maar ook de zorg voor anderen, heeft de gemeente meer teruggelegd in de samenleving. De nieuwe verdeling wordt duidelijk in de afgebeelde piramide. De piramide symboliseert de mate van zelfredzaamheid, waarbij de in de piramide weergegeven vierhoek de rol van de gemeente weergeeft.

Aan de **basis** van deze piramide is sprake van volledige zelfredzaamheid en van het nemen van eigen verantwoordelijkheid door onze inwoners. De brede basis wordt gevormd door de ondernemende burgers zelf. De gemeente vertrouwt op de eigen kracht van onze inwoners en de kracht van de netwerken die zij zelf hebben opgebouwd. Het initiatief ligt bij de individuele bewoners, bewonersgroepen, verenigingen, onderwijs, maatschappelijke organisaties en actieve ondernemers. Zij weten elkaar te vinden op thema's en mobiliseren in wisselende samenstellingen hun krachten. Was in 2012 de gemeente nog actief aan deze basis, in 2030 is dit niet meer het geval.

*Dilemma:
Regie houden versus loslaten*

Het midden van de piramide geeft de rol aan van de gemeente in samenwerking met onze partners. Samen versterken zij met relatief beperkte inspanningen en ondersteuning vanuit de (directe) omgeving van de inwoners

de eigen kracht van de inwoners. Die ondersteuning, praktisch dan wel financieel, is bij voorkeur kortdurend, aanvullend en zo licht mogelijk. Er zijn geen financiële 'schotten' meer voor verschillende beleidsvelden. Met de beschikbare middelen kan gedaan worden wat nodig is. De gemeente zorgt in samenwerking met partners voor basisvoorzieningen. Dit zijn voorzieningen waarop iedere inwoner recht heeft en die binnen de gemeentegrenzen aanwezig zijn. Overige voorzieningen, niet zijnde basisvoorzieningen, zijn in samenwerking met de regio beschikbaar. Dit geldt voor alle soorten voorzieningen zoals onderwijs, wonen, sport, het culturele veld en recreatieve voorzieningen.

Aan **de top** van de piramide bevinden zich de inwoners voor wie (volledige) zelfredzaamheid niet haalbaar is en passende inzet (maatwerk) van gemeente en partners in het maatschappelijk veld noodzakelijk is. De gemeente is vaak financierder en uitvoerder/opdrachtgever en fungeert indien nodig als vangnet voor mensen die dat nodig hebben.

Wat voor gemeente is Etten-Leur geworden?

In de volgende drie onderdelen staat wat voor gemeente Etten-Leur is geworden in 2030. Wat hebben we bereikt, uitgaande van de essentiële uitgangspunten die hiervoor beschreven zijn. Het gaat om Etten-Leur op het gebied van dienstverlening, netwerken, samenwerken, participatie (de bestuurlijke omgeving), welzijn, zorg, sport, cultuur, veiligheid, recreatie (de sociale omgeving) van wonen, werken, natuur, verkeer, openbare ruimte (de fysieke omgeving).

De bestuurlijke omgeving in 2030

Dorps karakter

In netwerken gaan in 2030 eigenbelang en groepsbelangen hand in hand. De burger zoekt nu niet alleen via de computer zijn netwerk. Fysieke netwerken zijn zeker zo belangrijk geworden. De vaste sociale structuren die in 2012 zo normaal waren, zijn veranderd. Inwoners focussen zich nu veel meer op kleinere eenheden rond hun leefomgeving: van stad, naar wijk, naar buurt. Het gebied waar ze zich om bekommeren en mee identificeren is weliswaar steeds kleiner, de betrokkenheid is groter geworden. Mensen lopen in hun eigen directe omgeving tegen maatschappelijke problemen aan. Om die op te lossen moeten ze in gesprek gaan met anderen en met de gemeente.

*Dilemma:
Kan de overheid haar snel
lerende burgers bijhouden?*

Tegelijk laten mensen zich door de mogelijkheid van virtuele netwerken niet meer beperken door afstanden. Er is meer contact met mensen over de hele wereld dan ooit tevoren. Deze contacten zijn in het algemeen vrijblijvender dan het contact in de eigen buurt. Inwoners hebben steeds meer behoefte

gekregen aan de lokale cultuur. De lokale identiteit oftewel het dorps karakter is in Etten-Leur sterk gegroeid.

Meedoen, meepraten, meebeslissen

Veel verschillende kanalen, ook kanalen van buiten de gemeente, worden gebruikt om over thema's te praten. In 2012 was 'BuitenBeter' nog een uniek verschijnsel, maar in 2030 zijn dit soort particuliere initiatieven niet meer weg te denken. De informatie die via deze kanalen vrijkomt, is ook interessant voor de gemeente. Daar kan ze namelijk haar besluitvorming en beleid op afstemmen. Steeds vaker zullen mensen elkaar vinden in sociale netwerken om samen te werken, te leren of open te innoveren. En steeds meer organisaties maken effectief gebruik van de stem van mensen. De gemeente stelt actief informatie en data ter beschikking waarmee apps en andere nuttige toepassingen worden ontwikkeld. Rond steeds meer onderwerpen zal geparticipeerd worden. Het gaat ook steeds meer over becommentariëren, beoordelen, combineren en verspreiden of doorsturen. Alles bij elkaar vormt het een explosie aan communicatie-informatie. Dit geeft de gemeente veel informatie over de mening van de burgers.

Burgers zijn betrokken en op de hoogte. MijnOverheid.nl is niet meer weg te denken. De inwoner ontvangt in zijn persoonlijke omgeving op maat gesneden nieuws over lokale ontwikkelingen en gemeentelijke activiteiten die specifiek voor hem of haar van belang zijn. Directe toegang tot inspraakmogelijkheden is geregeld.

Het gemeentebestuur zal met name verantwoordelijk zijn voor zaken die inwoners direct raken. De verschuivingen van bevoegdheden naar andere bestuurslagen is in volle gang.

Dienstverlening op maat is bijna onzichtbaar

De samenwerking binnen de dienstverlening heeft veel betekend voor de flexibiliteit. Systemen en processen zijn geïntegreerd. De gemeente werkt nauw samen met andere gemeenten en overheden, ketenpartners, bedrijven en instellingen. De gemeente laat andere partijen doen waar ze beter in zijn. Dat werkt efficiënt en komt tegemoet aan de hoge ambities op het gebied van dienstverlening.

Goede dienstverlening is snel, goedkoop en op de persoon afgestemd. Het werkt gemakkelijk en mensen hebben er dus geen last van. Er zijn verschillende oplossingen voor verschillende vragen. Wie haast heeft, gaat voor een snelle oplossing. Wie niet langs kan komen, laat het thuis bezorgen. En wie de tijd heeft, kiest voor de goedkope manier. Inwoners komen dan ook zelden meer naar het centrale stadskantoor. De burger bepaalt uiteindelijk op welke manier hij contact wil hebben met de gemeente: de burger regelt in 2030 het liefst zijn zaken met of bij de meest logische partner die past bij de vraag. Bij de garage over zaken die te maken hebben met het kopen van een auto, bij de aannemer de zaken die te maken hebben met bouwen. De visie en strategie van een klantcontactcentrum wordt bepaald door betrokken partijen en niet te vergeten de inwoners zelf!

*Dilemma:
Hoe houd je als gemeente een
gezicht met een perfecte, bijna
onzichtbare dienstverlening?*

Open en toegankelijk

De samenleving vraagt om transparantie. Men verwacht foutloze processen en diensten. Zodra er iets mis gaat wordt gezocht naar een verantwoordelijke en worden maatregelen gevraagd en schadevergoeding geëist.

*Dilemma:
Openheid en toegang gegevens
versus beveiliging en privacy*

Inwoners hebben zelf meer toegang tot hun gegevens bij de overheid. Ze beheren hun eigen gegevens. Dit brengt ook risico's met zich mee op het gebied van informatieveiligheid en -beheer. Een BurgerServiceCard met een biometrische identiteit geeft de mensen toegang tot hun gegevens. Op basis van de gegevens in het dossier

en de digitale geschiedenis krijgen inwoners gevraagd en ongevraagd advies en tips. De juistheid en rechtsgeldigheid van informatie is nog steeds een verantwoordelijkheid van de gemeente. In 2030 is veilige en gewaarmerkte (online) uitwisseling van gegevens vanzelfsprekend.

Ontmoetingspunten in de buurt

Er is veel veranderd in de jaren na 2012. Gemeentelijke producten en diensten worden regionaal afgehandeld. De discussie over opschaling is aan de orde van de dag. Vanuit de Rijksoverheid wordt ingezet op samenwerking. Inwoners van Etten-Leur maakt het niet uit. De zaken zijn goed geregeld. De gemeente Etten-Leur is zelf een kleine organisatie geworden die ervoor gekozen heeft met twee voeten in de wijken te staan. De gemeente is veel meer aanwezig in de wijken. Letterlijk bij de inwoners 'om de hoek'.

Her en der in de gemeente zijn ontmoetingspunten in de brede scholen waar je naar toe kunt als je informatie nodig hebt, of een persoonlijk gesprek wilt met iemand van de gemeente of een andere instantie zoals zorginstanties of wooncorporaties. Iedereen kan binnenlopen en met elkaar en met gemeente in gesprek gaan over ideeën, initiatieven en problemen in de wijk. De gemeente neemt nog steeds het initiatief om bijvoorbeeld een wijkgesprek te organiseren om alle ideeën en problemen in de wijk te bespreken met de inwoners en af te spreken wie wat gaat doen om het aan te pakken.

Een gemeente die anno 2030 in contact wil blijven met haar inwoners, zal creatief moeten zijn in het gebruik van nieuwe communicatiemiddelen. De identiteit en de zichtbaarheid van een gemeente wordt ook nog eens belangrijker in deze context. Dit betekent dat je als gemeente bewust bezig moet zijn met je imago in een samenleving die steeds informeler wordt. Werd privatisering in eerste instantie doorgevoerd om de kosten te verlagen, al snel bleek dat gemeenten zich beter op hun kerntaken konden concentreren na het afstoten van bepaalde activiteiten. In 2030 is dat laatste nog steeds het uitgangspunt. De gemeente richt zich op zaken waar zij het beste in is. Als marktpartijen beter zijn in bepaalde werkzaamheden, dan mogen zij die uitvoeren. Graag zelfs.

Sociale omgeving in 2030

Kennen, ontmoeten, helpen

Etten-Leur is een sterke gemeente waar mensen elkaar kennen, ontmoeten en helpen. Veel vrijwilligers en verenigingen zorgen voor grote sociale betrokkenheid en saamhorigheid. Al onze inwoners doen in 2030 mee aan de samenleving. Zij hebben een eigen huishouden, onderhouden een sociaal netwerk en nemen deel aan de samenleving en de arbeidsmarkt. Door te verbinden, te faciliteren en ontwikkelmogelijkheden te bieden, hebben wij naar tevredenheid van onze inwoners de kwaliteit van het voorzieningenniveau op de verschillende onderdelen van het sociale domein weten te behouden.

Dilemma:

Elkaar helpen, veel persoonlijke inzet versus schaarste vrijwilligers

Onze inwoners hebben de verantwoordelijkheid voor hun eigen leefomgeving opgepakt. Zij helpen hun familie, burens en vrienden. Zij zetten zich in voor de leefbaarheid van hun eigen buurt. Zij zetten zich in als vrijwilliger in onderwijs en het brede verenigingsleven, zoals sport en cultuur. Daar waar de mogelijkheden van de eigen verantwoordelijkheid ontoereikend zijn, faciliteert en creëert de gemeente - bij voorkeur in partnerschap met anderen – op een proactieve wijze de juiste randvoorwaarden. Technologie en innovatie in de zorg in projecten zoals ‘Buur voor Buur(t)’, ‘Zorg voor elkaar’, ‘Brabant Connect’ en toepassing van domotica (technologische en innovatieve hulpmiddelen in huis) hebben gezorgd voor een belangrijke impuls in de wijze waarop mensen zichzelf en anderen kunnen helpen.

Accent op faciliteren

De rol van de overheid is nog steeds belangrijk in het sociale domein. Maar er is intussen wel een andere verdeling van verantwoordelijkheden tussen onze inwoners, professionele instellingen en de gemeente. Voor de gemeente ligt het accent op samenwerken met partners om (basis-)voorzieningen beschikbaar te houden en deze te faciliteren. Maar wat betekent dat voor de verschillende onderdelen van het sociale domein?

Eigen kracht

We hebben maximaal ruimte gegeven aan en condities geschapen voor wijken en kleinere sociale verbanden zoals verenigingen, gezinnen en individuen om zelf verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteit van het eigen leven en leefomgeving. Tegen de stroom van de individualisering in hebben we ingezet op behoud van sociale cohesie. De gemeente staat daarom in 2030 met beide voeten midden in de wijk, is gemakkelijk te bereiken en helpt inwoners met hun initiatieven.

*Dilemma:
Marktwerking versus
samenwerking*

Door het versterken van de eigen kracht en de intensivering van de samenwerking met partners weet de gemeente de toename van de zorgbehoefte het hoofd te bieden. Wij, maar ook onze ketenpartners, hebben de omslag gemaakt van claim- en aanbodgericht werken naar vraag- en resultaatgericht werken. Eigen mogelijkheden en maatwerk zijn uitgangspunten. Etten-Leur is dan ook zodanig ingericht dat iedereen met of zonder beperking op een volwaardige manier kan meedoen. Wat onze inwoners zelf kunnen doen in hun eigen omgeving en/of met hun eigen sociale netwerk staat centraal. Iedereen kan zelfstandig deelnemen aan de samenleving, ongeacht leeftijd, levensstijl of eventuele

beperking. Een punt dat onder andere vanwege de vergrijzing van toenemend belang is gebleken.

Iedereen doet mee

Iedereen doet mee en is naar vermogen actief op de arbeidsmarkt. De gemeente is een proactieve regisseur van de arbeidsontwikkeling van mensen. Ze werkt intensief samen met de lokale/regionale werkgevers en onderwijs. Daardoor zijn vraag en aanbod op elkaar aangesloten. Voor diegenen waarvoor dit op de reguliere arbeidsmarkt niet mogelijk is, is er eventueel beschut werk, of een uitkering, maar dat laatste gaat wel gepaard met activiteiten in de samenleving.

Basisvoorzieningen cultuur, toerisme, recreatie, vrije tijd

Het cultureel aanbod is behouden door onder andere de intrede van het cultureel ondernemerschap en creatieve samenwerking tussen de lokale aanbieders en aanbieders in de regio. Het aanbod op het gebied van cultuur beweegt mee met de vraag van de doelgroepen. Of het nu gaat om een smartlappenkoor of een leesclub: vraag en aanbod groeien steeds naar elkaar toe. Basisvoorzieningen, zoals bibliotheek en muzikale en culturele vorming, zijn in Etten-Leur beschikbaar. Culturele voorzieningen met een bovenlokale betekenis worden in regionaal verband afgewogen en gerealiseerd. Initiatieven en investeringen op het terrein van toerisme en recreatie worden opgepakt door het particulier ondernemerschap. Onze gemeentelijke rol beperkt zich tot een voorwaardenscheppende en het leggen van verbindingen om tot een sterk toeristisch product West-Brabant te komen.

Het sociale hart van de wijk

Het brede school concept is in 2030 intussen een bewezen concept en doorontwikkeld tot het sociale hart van de wijk. In heel Etten-Leur hebben kinderen de mogelijkheid om zich te ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen die actief deelnemen aan het sociale, economische en culturele leven. Het cultuur-, sport- en natuuronderwijs heeft een vaste plaats binnen het lespakket van de scholen, naast taal- en rekenonderwijs, gekregen. Er is een volwaardig aanbod van verschillende vormen van voortgezet onderwijs. Hiermee krijgen jongeren een goede basis voor de toekomst. De centrale ligging van Etten-Leur in West-Brabant en de samenwerking tussen de 5 O's heeft geleid tot meer vormen van beroepsonderwijs in Etten-Leur.

De brede school is meer het ontmoetingspunt in de wijk geworden. Iedereen kan daar binnenlopen en met elkaar en met gemeente of andere instanties in gesprek gaan over ideeën, initiatieven en problemen in de wijk. Er zijn ook vormen van vrijetijdsbesteding mogelijk geworden. Centraal staat de ontmoeting met elkaar, het persoonlijke contact tussen jong en oud.

Volwaardig aanbod sport

Er is een volwaardig sportaanbod beschikbaar. Voor het beheer en onderhoud van de bestaande voorzieningen zijn minder middelen beschikbaar. Door de mogelijkheden van privatisering, bijdragen van en samenwerking met verenigingen en door multifunctioneel gebruik, wordt het mogelijk om met minder middelen het kwaliteitsniveau te handhaven. Sporten is een belangrijke voorwaarde voor een gezonde samenleving. Ondanks dat individuele sporten zoals fitness, fietsen en hardlopen populairder zijn dan ooit, zijn de

sportverenigingen populair vanwege hun sociale functie. Het is ook een manier om elkaar te ontmoeten.

Veiligheid is van ons allemaal

De inzet van inwoners, gemeente en maatschappelijke partners (politie, woningcorporatie etc.) heeft geleid tot een woon- en leefomgeving, waarin burgers zich veilig voelen. Dit draagt bij aan het behoud van leefbaarheid, saamhorigheid en sociale cohesie in onze gemeente. Juist in een tijd waarin de directe omgeving van mensen zo belangrijk is, zet iedereen zich graag in voor de leefbaarheid en veiligheid in die omgeving. Het is een brede opvatting dat veiligheid een gedeelde verantwoordelijkheid is.

Fysieke omgeving in 2030

Etten-Leur heeft zich in 2030 gemanifesteerd als sterke gemeente, waar het goed werken, wonen en recreëren is. Daarom heeft Etten-Leur zijn regionale positie weten te behouden en zelfs op onderdelen versterkt.

Accent op kwaliteit en zelfstandig wonen

Schoenmakershoek-Oost, de Streek en Haansberg-Oost zijn in 2020 gerealiseerd. De ontwikkeling van eigentijdse, groene woonclusters in het gebied Hoge Haansberg staat startklaar. De aandacht is steeds meer verschoven naar binnenstedelijke vernieuwing, waarbij het accent ligt op kwaliteitsverbetering en niet op verdichting. Dat geldt voor zowel de gebouwde omgeving als voor de openbare ruimte.

Dit sluit helemaal aan bij de woonwensen en de samenstelling van de Etten-Leurse bevolking in 2030. Er wordt permanent gevolgd wat de woonwensen zijn van alle groepen in de samenleving (bijvoorbeeld starters, senioren, en arbeidsmigranten). Het eigen woningbezit neemt toe en de Etten-Leurenaar investeert meer in zijn eigen woning.

Dat leidt tot verbetering in comfort en klimaat. Iedere woning is energieneutraal en zonodig voorzien van domotica (technologische en innovatieve hulpmiddelen in huis). Daardoor kunnen mensen lang zelfstandig (blijven) wonen. De thuiswerkplek heeft vaak een prominente plaats in zowel de nieuwe als de bestaande woning gekregen.

Dilemma:

Gaan we nu al sparen voor vernieuwing van woonwijken?

In het begin van de 21ste eeuw heeft Etten-Leur fors geïnvesteerd in het upgraden en vernieuwen van het maatschappelijk vastgoed. De gewenste maatschappelijke voorzieningen op het gebied van sport, educatie, kinderopvang en ontmoeting zijn op peil en bieden de gebruikers prima mogelijkheden om de gewenste activiteiten zelf vorm te geven. Een aantal openbare gebouwen is geprivatiseerd.

Openbare ruimte is gedeelde verantwoordelijkheid

De gemeente Etten-Leur heeft als eigenaar van de openbare ruimte haar belangrijke rol als regisseur gehandhaafd. Wel is het overleg met de gebruikers aanzienlijk geïntensiveerd. Doordat alle partijen zich verantwoordelijk voelen voor de leefbaarheid en veiligheid in de openbare ruimte, komt de samenwerking prima uit de verf. Dit biedt ook kansen om problemen in de openbare ruimte op te lossen. In oudere wijken vindt vernieuwing plaats, waarbij er geen sprake is van verdichting maar van vernieuwing en verbetering. Het openbaar gebied is duurzaam ingericht en wordt duurzaam verlicht.

Werken

Door zijn centrale ligging in West-Brabant is Etten-Leur een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bepaalde sectoren zoals logistiek en distributie. Dit zijn ook sectoren die door de toename van internetverkoop tot bloei zijn gekomen. Een aantal bedrijven in met name de productiesector is verdwenen naar het buitenland. Vrijkomende terreinen zijn herontwikkeld tot moderne en aantrekkelijke bedrijvenparken en er is een nieuw kleinschalig bedrijvenpark gerealiseerd in samenhang met plannen voor de nieuwe woonclusters. Hierdoor is een balans gevonden in de herontwikkeling van bestaande bedrijventerreinen en de uitgifte van een nieuw bedrijventerrein. Etten-Leur speelt hiermee optimaal in op de lokale en regionale

vraag naar bedrijventerreinen. Het heeft ook een krachtige impuls gegeven aan de lokale en regionale werkgelegenheid.

Winkelen en funshoppen

Door toename van de internetverkoop is het bestedingspatroon van mensen in winkelcentra veranderd. Hierdoor zijn bepaalde winkels verdwenen en vervangen door andersoortige winkels en functies. Het winkelen heeft zich ontwikkeld tot funshoppen en recreatie met name op het gebied van artikelen die men wil zien, voelen en beleven.

*Dilemma:
Worden aanloopstraten weer
aantrekkelijke woonstraten?*

De winkeliers en ook de horeca-ondernemers hebben hier op ingespeeld. Etten-Leur heeft zijn rol als regionaal shoppingcenter behouden en versterkt. Ondernemers hebben tijdig op veranderingen in de markt ingespeeld. Etten-Leur heeft actief nieuwe winkels aangetrokken die de plaats van verdwenen winkels konden innemen. De buurt- en wijkcentra hebben zich ontwikkeld tot geconcentreerde eenheden met een supermarkt voor de dagelijkse voorzieningen aangevuld met enkele andere zaken zoals een kapper of horecagelegenheid.

Verkeer en mobiliteit

In 2012 was uit studies al duidelijk dat het maximum van de automobiliteit binnen afzienbare tijd bereikt zou worden. Het (toen nog) nieuwe werken en de ontwikkelingen van het openbaar vervoer zorgden ook voor een verdere vermindering van het autogebruik. De grote druk op het wegennet is in de loop van de tijd sterk gedaald. Vanuit de regio West-Brabant is met succes ingezet op de aanleg van een goederenspoorlijn tussen Rotterdam en Antwerpen. De druk op de spoorlijn door Etten-Leur is hierdoor aanzienlijk verminderd. Investerings in grootschalige infrastructurele ingrepen in Etten-Leur (zoals de spoortunnels en de aanleg van de noordelijke randweg) zijn geschrapt vanwege het risico op onnodige en onrendabele investeringen en onnodig beslag leggen op financiën, natuur en landschap.

Etten-Leur heeft ingezet op verbetering van het bestaand wegennet. De nadruk lag daarbij op de verkeersveiligheid en het oplossen van knelpunten op het gebied van parkeren. Etten-Leur heeft maximaal ingezet op het faciliteren van hybride en elektrische auto's door middel van oplaadpunten. Dit zijn ook landelijk inmiddels de meest verkochte types. Ook heeft de (technologische) ontwikkeling van de andere vervoersmiddelen (zoals de fiets en het openbaar vervoer) veel betekend. Deze bewegen zich elektrisch voort en ook in de transportsector is deze trend zichtbaar. In 2030 zie je het positieve effect van deze ontwikkelingen op de leefbaarheid in de gemeente duidelijk terug.

Het fietspadennet is in kwalitatieve zin verder verbeterd en uitgebreid met name voor wat betreft de aansluiting naar de omliggende gemeentes. Ook de voetpaden zijn kwalitatief verbeterd en voor iedereen heel goed te gebruiken.

Milieu, Natuur en Landschap

Door nieuwe technologieën zijn zowel de industrie als het verkeer en transport schoner en stiller en dus veel beter voor het milieu. Dit heeft een positief effect op de woonomgeving. Nieuwe technologieën hebben ook voor klimaatverbetering en comfort gezorgd in woningen en bedrijven. Etten-Leur heeft vanaf het eind van de vorige eeuw nadrukkelijk ingezet op duurzaamheid (windmolens, zonne-energie en reduceren van de energievraag) en is hard op weg om energieneutraal te worden.

De ecologische verbindingzones langs de Kibbelvaart, Laakse Vaart en Brandse Vaart en de Groene Schakel zijn ontwikkeld. Deze ontwikkelingen hebben geleid tot nieuwe initiatieven voor de aanleg van ecologische verbindingzones. In samenspraak met – en met inzet van – particuliere organisaties hebben deze ecologische verbindingzones vorm gekregen en worden dan ook gezamenlijk in stand gehouden. Het Bestemmingsplan Buitengebied heeft gezorgd voor een vitaal buitengebied met een goede balans tussen agrarische belangen en belangen op het gebied van natuur- en landschap en recreatie.